

BAXTSIZ HODISALARDAN EHTIYOT SHART SUG'URTA QILISH MUHIM SHARTLARI

I. SUG'URTA HODISASI

1.1. Sug'urta shartnomasi amal qilish davrida yuz bergan quyidagi hodisalar sug'urta hodisalari hisoblanadi:

- Sug'urtalangan shaxsning baxtsiz hodisa tufayli shikastlanishi (mayiblanishi);
- Sug'urtalangan shaxsning baxtsiz hodisa tufayli o'limi.

1.2. Baxtsiz hodisaga - Sug'urtalangan shaxsning hohish irodasiga bog'liq bo'lmagan holda kutilmagan hodisalar natijasida tananing jarohatlanishi, jarohatlanish natijasida tana a'zolarini ishlash funksiyasini o'zgarishi yoki o'limga olib keluvchi tabiatda bo'ladigan hodisalar: kuyish, muzlab qolish, cho'kish, (shamollash va kasallik tufayli vafot etishdan tashqari), elektr toki va yashin urishi, tabiat hodisalari (tezligi 20 m/s dan yuqori bo'lgan kuchli shamol, juda kuchli shamol (dovul), juda kuchli jala, sel va sel oqimi, yashin urishi, zilzila, toshqin, ko'chki, do'l, juda kuchli qar yog'ishi), portlash hamda hayvonlar tajovuzi, tishlashi, chaqishi natijasida shikastlanishlar, g'araz niyatli shaxsni hujumi, Sug'urtalangan shaxsning yiqilishi yoki ustiga biror bir jismni tushib ketishi, jismning urilishi, transport vositalarining (avtomobil, poyezd, tramvay va boshqalarni) ag'darilishi yoki ularning harakati vaqtida yo'l transport hodisalarida, mashina, mexanizmlardan va boshqa turdagi asboblardan foydalanayotganda olingan jarohatlar, tasodifan nafas olish yo'liga biror narsa tiqilib qolishi, zaharli o'simliklar, kimyoviy moddalar ta'sirida kuchli zaharlanish, tasodifan suyak sinishi, chiqishi, bo'g'im va to'qimalarning uzilishi, tana a'zolarining to'liq yoki qisman yo'qotilishi kiradi.

1.3. Sug'urtalangan shaxsga baxtsiz hodisa tufayli shikastlanishi (mayib bo'lishi)ga to'lanadigan Sug'urta to'voni miqdori Jamiyat Boshqaruvi tomonidan tasdiqlangan "Baxtsiz hodisalardan ehtiyot shart sug'urta qilishning barcha turlaridan sug'urta hodisasi natijasida tan jarohati olishi bo'yicha sug'urta puli miqdorini aniqlash jadvali"ga binoan davolash muassasasining hujjatlari asosida, shikastlanishni turiga qarab, Sug'urta pulidan shikastlanish darajasi foizi hisobida aniqlanadi.

1.4. Sug'urtalangan shaxs vafot etganda Manfaatdor shaxsga yoki Sug'urtalangan shaxsning vorislariga Sug'urta puli to'liq to'lanadi. Sug'urtalangan shaxs o'limi tufayli to'lanadigan sug'urta pulidan baxtsiz hodisa tufayli shikastlanishi (mayib bo'lishi)ga ilgari to'langan to'lov chegirib qolinadi.

II. QUYIDAGILAR SUG'URTA HODISASI HISOBLANMAYDI

a) Baxtsiz hodisa tufayli Sug'urtalangan shaxsning shikastlanishi (mayib bo'lishi) yoki o'limi O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida ro'y berganda;

b) Barcha hildagi o'tkir surunkali va nasliy kasalliklar (shu jumladan infarkt, insult va to'satdan a'zolari kasallanishi, kasallikni nasldan naslga o'tish natijasida uni rivojlanishi), anafilaktik shok va oziq - ovqat toksikoinfeksiyasi (salmonellez, ichburug' va boshqalar);

d) Sug'urta shartnomasi amalda bo'lgan paytda yuz bergan Sug'urta hodisasi tufayli olib borilgan davolash bilan bog'liq bo'lmagan kasallikni davolash (tashxis qo'yish) va oldini olish tadbirlari (dori yuborish);

e) Sug'urta qildiruvchi (Sug'urtalangan)ning qasddan o'z hatti-harakatlari natijasida olgan jarohati yoki o'limi tergov yoki sud tashkilotlari tomonidan qasddan sodir etilgan deb topilsa;

f) Sug'urtalangan shaxs alkogolli ichimlik, giyohvand yoki zaharli moddalar ta'sirida mast holatda ichki yonuv dvigatelli yoki elektr dvigateliga ega bo'lgan har qanday o'zi yurar vositalar (avtomashina, mototsikl, motoroller, moped, motorli velosiped, kater yoki motorli qayiq, traktor, kombayn, trolleybus, tramvay va hakazolar)ni boshqarishi, shuningdek ana shu vositalarni boshqarishni spirtli ichimlik, giyohvand va zaharli moddalar ta'sirida mast holatda bo'lgan shaxsga berishi oqibatida yuzaga kelgan jarohat yoki o'lim;

g) Sug'urtalangan shaxsning o'ziga qasddan yetkazgan tan jarohati;

h) Yadro portlashi, radiatsiya va radiaktiv nurlanish, zaharlanish ta'sirida, harbiy harakatlar, harbiy mashqlar, fuqarolar urushi, ish tashlash, halq ko'tarilishini har hil turlari oqibatida olingan tan jarohatlari yoki o'lim;

i) Mehnatni himoya qilish qoidalari va sanoat sanitariyasi me'yorlarini, texnika xavfsizligini qo'pol ravishda buzish, Sug'urta qildiruvchi tomonidan xavfsizlik shartlarini va Sug'urtalanganlarning mehnatini muhofaza qilish yuzasidan nazorat o'rnatilmaganligi natijasida olingan jarohat yoki o'lim;

j) Qarilik tufayli vafot etish sug'urta hodisasi hisoblanmaydi.

k) e, f, g – kichik bandlar 14 va undan yuqori yoshdagi sug'urtalanganlarga taaluqli.

III. SUG'URT PULINI OLIISH UCHUN TAQDIM QILINADIGAN HUJJATLAR

3.1. Sug'urta qildiruvchi/Sug'urtalangan shaxsning Sug'urta shartnomasida ko'zda tutilgan baxtsiz hodisalar natijasida sog'lig'iga zarar yetkazilganligi to'g'risida Sug'urtalovchiga 30 (o'ttiz) kun ichida xabar qilishi lozim.

3.2. Sug'urta qildiruvchi/Sug'urtalangan shaxs Sug'urtalovchiga murojaatida quyidagi ma'lumotlarni ko'rsatishi shart:

-Sug'urta hodisasi bo'yicha Sug'urta puli/ta'minotini olish uchun ariza;

-Sug'urta polisi;

-Shaxsni tasdiqlovchi xujjat;

-Sug'urta hodisasi yuz berganligini tasdiqlovchi davolash muassasasining ma'lumotnomasi.

3.3. Sug'urta shartnomasi (Sug'urta polisi)da ko'rsatilgan baxtsiz hodisalar natijasida vafot etganda:

-Manfaatdor shaxs (voris)ning arizasi;

-Sug'urta polisi;

-FXDYO bo'limidan O'lim to'g'risidagi guvohnoma yoki uning notarial idora tomonidan tasdiqlangan nusxasi;

-Vorislik huquqi to'g'risida notarial idora tomonidan tasdiqlangan guvohnoma nusxasi;

-Sug'urta qildiruvchining/vorisning shaxsini tasdiqlovchi hujjat.

Taqdim qilingan hujjatlar sug'urta pulini to'lash bo'yicha qaror qabul qilishga imkon bermagan hollarda Sug'urtalovchi yakuniy hullosani qabul qilish uchun zarur qo'shimcha (rentgen surati, tergov tashkilotlarining hujjatlari va boshqa) hujjatlarni so'rash huquqiga ega.

IV. TO'LOV MUDDATI

5.1. Sug'urta qildiruvchi tomonidan sug'urta hodisasi bilan bog'liq bo'lgan barcha ma'lumotlar va hujjatlarni to'liq taqdim qilingandan keyin, Komissiya tomonidan hujjatlar o'rganib chiqiladi va 15 kun ichida sug'urta hodisasi yuz berganligi yoki yo'qligi to'g'risida dalolatnomani tuziladi. Sug'urta hodisasi yuz berganligi aniq bo'lsa, komissiya sug'urta puli/ta'minoti miqdorini aniqlaydi hamda hodisa tan olinganligi haqida tuzilgan dalolatnomada aks ettiradi.

5.2. Sug'urta puli/ta'minoti dalolatnoma imzolangan kundan 5 bank kuni ichida Sug'urtalangan shaxs (Manfaatdor shaxs)ning bankdagi omonat daftarchasiga yoki plastik kartochka hisob raqamiga uning yozma arizasiga binoan pul o'tkazish yo'li bilan to'lanadi.

5.3. Sug'urta qildiruvchining shartnomani (polisni) bekor qilish bo'yicha yozma murojaatiga ko'ra, Sug'urtalovchi Sug'urta qildiruvchiga shartnomaning o'tmagan muddatiga mutanosib ravishda sug'urta mukofotlari qaytarib beriladi. Bunda Sug'urtalovchining sug'urta ishini yuritish bilan bog'liq bo'lgan sug'urta mukofotining 25 foizi miqdoridagi xarajatlari qaytariladigan sug'urta mukofotidan chegirilib qolinadi.

V. TOMONLARNING HUQUQ VA MAJBURIYATLARI

5.1. Sug'urta qildiruvchi (Sug'urtalangan shaxs)ning huquqlari:

a) Sug'urta hodisasi ro'y berganda uning foydasiga tuzilgan Sug'urta shartnomasi bo'yicha Sug'urtalovchi olgan javobgarlikni olib borishni talab qilish;

b) Sug'urtalovchi Sug'urta tovonini yoki Sug'urta pulini to'lashni rad etganda unga nisbatan sudda da'vo qo'zg'atish yo'li bilan e'tiroz bildirish;

d) Sug'urta shartnomasini tuzayotganda Manfaatdor shaxsni tanlash;

e) Sug'urta shartnomasini muddatidan oldin bekor qilish uchun Sug'urtalovchiga ariza bilan murojaat qilish.

5.2. Sug'urta qildiruvchi (Sug'urtalangan shaxs)ning majburiyatlari:

a) zarur hollarda Sug'urtalovchiga qarashli shifokor-ekspertga jabrlangan Sug'urtalangan shaxsning sog'lig'ini holati va kasallik tarixini o'rganishga ruxsat berish;

b) Sug'urta shartnomasi tuzilayotganda Sug'urta qildiruvchi (Sug'urtalangan shaxs) o'ziga ma'lum bo'lgan, Sug'urta hodisasi yuz berishi ehtimolini va uning yuz berishi ehtimolini va uni yuz berishi tufayli kutilajak zarar miqdori (sug'urta xavfi)ni aniqlash uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan holatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni Sug'urtalovchiga xabar qilish;

Sug'urta shartnomasi (Sug'urta polisi)da yoki yozma arizada Sug'urtalovchi tomonidan oldindan aniq aytib qo'yilgan holatlar muhim deb hisoblanadi;

d) Sug'urta qildiruvchi oila a'zolari to'g'risida to'g'ri ma'lumot berish;

e) Sug'urta qildiruvchi Sug'urta shartnomasi bo'yicha Sug'urta hodisasi yuz berganda, Sug'urta hodisasi sodir bo'lgan vaqtdan 30 (o'ttiz) kundan kechikmay Sug'urtalovchini yoki uning agentini yozma ravishda xabardor qilish.

5.3. Sug'urtalovchining majburiyatlari:

a) Sug'urta hodisasi ro'y berganda Sug'urta qildiruvchiga (Manfaatdor shaxsga yoki vorislariga) sug'urta shartnomasida belgilangan muddatda va tartibda (kerakli xujjatlarni rasmiylashtirgandan so'ng) Sug'urta tovonini amalga oshirish;

b) Sug'urta tovonini rad etish to'g'risidagi qaror qabul qilingan hollarda bu haqda Sug'urta qildiruvchiga yozma ravishda xabar berish;

d) Sug'urta qildiruvchiga Sug'urta shartnomasi muddati davomida sug'urtaga oid maslahatlar berish;

e) Sug'urta shartnomasi tuzayotganda Sug'urtalangan shaxs yoki Manfaatdor shaxsning shartnoma bo'yicha huquq va majburiyatlari bilan tanishtirish.

f) Sug'urta qildiruvchini sug'urta qoidalarini bilan tanishtirish;

g) Sug'urta qildiruvchiga (Sug'urtalangan shaxs)ga Sug'urta mukofoti to'langandan so'ng 5 kun muddatdan kechikmay Sug'urta polisi berish;

h) Sug'urta hodisasi ro'y berganda Sug'urta qildiruvchiga (vorislariga) sug'urta qoidalarida belgilangan muddatda va tartibda Sug'urta puli/ta'minotini amalga oshirish;

i) Sug'urta qildiruvchiga nisbatan maxfiylikni ta'minlash;

5.4. Sug'urtalovchining huquqlari:

a) Sug'urta qildiruvchi Sug'urta shartnomasi tuzilgandan so'ng Sug'urtalovchiga bila turib (sog'liq va Sug'urta xavfiga oid) yolg'on ma'lumotlar berganligi aniqlansa, Sug'urtalovchi shartnomani haqiqiy emas deb topish;

b) Sug'urtalovchi o'ziga qarashli shifokor-ekspertni jabrlangan Sug'urtalangan shaxsning sog'lig'ini holati va kasallik tarixini o'rganish uchun yuborish;

d) Sug'urta shartnomasi tuzilayotganda Sug'urtalovchi Sug'urta qildiruvchining sog'lig'ini haqiqiy holatini aniqlash uchun uni tekshirtirish;

e) Sug'urta qildiruvchi Sug'urtalangan shaxs o'zining sog'lig'ini holatini Sug'urtalovchiga qarashli shifokor - ekspertni tekshirishiga yo'l qo'ymasa, Sug'urtalovchi Sug'urta pulini to'lashni rad etish;

f) Sug'urtalovchi Sug'urta hodisasi yuzaga kelishida aybdor shaxslarga nisbatan to'langan pulini undirish uchun sudga da'vo kiritish.

